

KEMIJÄRVEN KAUPUNGIN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

Kaupunginhallitus 21.8.2023 § XX
Kaupunginvaltuusto 11.9.2023 § XX

Sisällysluettelo

1. LAINSÄÄDÄNTÖ.....	3
2. SOVELTAMINEN, KÄSITTEET JA TAVOITTEET	3
3. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT	4
4. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN RAPORTOINTI JA ARVIOINTI	5
5. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEIDEN VOIMAANTULO	6

1. LAINSÄÄDÄNTÖ

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista (KL 2015/14.7 §).

Kuntalain 90 §:n mukaan kunnan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja talouden tarkastuksesta sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

Kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kuntalain 123 §:n mukaan Tilintarkastajien on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajien on tarkistettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kuntalain säännösten tavoitteena on terävöittää kuntien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja siitä raportointia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulisi perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnan johto.

2. SOVELTAMINEN, KÄSITTEET JA TAVOITTEET

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, ja että toiminta on tuloksellista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin hyvää hallintoa ja johtamista, ja ne koskevat kaikkia kaupunkikonsernin toimielimiä ja tilivelvollisia viranhaltijoita sekä kaikkia konsernin toimintaa, joista Kemijärven kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä. Kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista.

Sisäinen valvonta on koko kaupunkikonsernin ja kaupungin organisaatorakenteen mukaisten toimialojen, vastualueiden, yksiköiden ja liikelaitoksen toiminnan omaa valvontaa, joka on johdon tekemää tai johdon lukuun tehtyä. Toimivalla sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että johdolla on ajantasainen tieto koko alaisensa toiminnan olennaisten asioiden tilasta eikä johtaminen tapahdu vain olettamusten varassa. Sisäisen valvonnan tavoitteet liittyvät yleisellä tasolla toiminnan kustannustehokkuuden parantamiseen, laadukkaan ja läpinäkyvän hallinnon järjestämiseen sekä työn mielekkyyden turvaamiseen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, joka toteutuu sekä johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä että säännöllisten riskikartoitusten kautta.

Ulkoinen valvonta on riippumaton toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta. Kuntalain mukaan tilintarkastajan on hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisen ohella tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastaja raportoi tarkastuksistaan tarkastuslautakunnalle, kaupungin johdolle, talousjohdolle ja tarkastuksen kohteelle.

Sisäistä valvontaa toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana. Toimiva sisäinen valvonta myös ehkäisee ja paljastaa väärinkäytöksiä. Johdon velvollisuus on toteuttaa sisäistä valvontaa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin. Väärinkäytöksenä pidetään erilaisia epärehellisiä, epäeettisiä tai kuntakonsernin ohjeita rikkovia taikka lainvastaisia tekoja.

3. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

Kaupunginvaltuusto päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista sekä linjauksista. Kaupunkikonsernin toiminnot on järjestettävä siten, että kaikilla organisaation tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätty viranomaiset.

Kaupunginhallitus vastaa hallintosäännön 81 §:n mukaisesti kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä

1. hyväksyy sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat ohjeet ja menettelytavat,
2. valvoo, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimeenpannaan ohjeistuksen mukaisesti ja tuloksellisesti,
3. valmistelee ja antaa toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvityksen konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä,
4. vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja yhteen sovittamisesta siten että kunnan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus varmistetaan,
5. hyväksyy sisäisen tarkastuksen suunnitelman, johon perustuen arvioidaan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuutta sekä
6. vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan.

Kemijärven kaupunginjohtajalla on konsernivalvonnan mahdollistamiseksi läsnäolo- ja puheoikeus yhtiön hallituksen kokouksissa ja hänelle on toimitettava kokouskutsut tiedoksi samalla, kun ne toimitetaan tiedoksi yhtiön hallituksen jäsenillekin. Kaupunginjohtajalla on konsernivalvontaa suorittaakseen lisäksi tiedonsaantioikeus yhtiön toimintaan ja talouteen liittyvissä asioissa.

Liikelaitoksen johtokunta vastaa hallintosäännön 82 §:n mukaisesti oman toimialansa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksissä.

Liikelaitoksen johtokunta toteuttaa em. raportointia talousarvion toteutumisaraportointien yhteydessä

ja tarvittaessa erikseen.

Lautakunnat vastaavat hallintosäännön 82 §:n mukaisesti oman toimialansa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoi kaupunginhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksissä.

Lautakunnat toteuttavat em. raportointia talousarvion toteutumaraportointien yhteydessä ja tarvittaessa erikseen.

Tytäryhteisöjen tilivelvolliset ja muut yhteisöjen yksiköiden vastuuhenkilöt vastaavat sisäisen valvonnan toteutumisesta. Tytäryhteisöt raportoivat oman toimialansa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta ja keskeisistä johtopäätöksissä konserniohjeen mukaisesti sekä talousarvion toteutumaraportointien yhteydessä.

Kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, liikelaitoksen toimitusjohtaja, talous- ja kehittämisjohtaja, vastuualuepäälliköt ja yksiköiden päälliköt/muut esihenkilöt vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanosta sekä tuloksellisuudesta vastuualueillaan ja ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja esihenkilöt. Toimintayksiköiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti tilikauden aikana ja toimintakertomuksissa.

4. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN RAPORTOINTI JA ARVIOINTI

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana tarvittavissa määrin osavuosikatsauksissa.

Kaupunginhallitus antaa toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä konsernivalvonnasta. Hallituksen selonteko perustuu sen alaisten toimielinten, liikelaitoksen ja konserniyhteisöjen laatimiin selontekoihin. Hallituksen alaisten toimielinten ja liikelaitoksen johtokunnan on käsiteltävä oman tehtäväalueen selonteko merkittävimmistä riskeistä ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun aineistoon.

Kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa ja käsittelee arvioinnin ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa

Mikäli tilikaudella havaitaan merkittäviä riskejä, tulee kaupunginhallituksen alaisten toimielinten, liikelaitoksen johtokunnan ja viranhaltijoiden sekä konserniyhteisöjen raportoida niistä sekä kyseisten riskien hallintakeinoista välittömästi ao. toimielimelle. Valvontavastuulla olevien tulee raportoinnin perusteella ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Raportoinnista säädetään tarkemmin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeessa.

5. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEIDEN VOIMAANTULO

Tämä ohje tulee voimaan 1.10.2023 ja korvaa aiemman samannimisen asiakirjan.